

li.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över remiss av delbetänkandet Ökad tydlighet, stärkt samverkan – förutsättningar för framtidens utvecklingspolitik (SOU 2025:85)

Er beteckning: LI2025/01327

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Jämtlands län tillstyrker föreslagen författningsändring.

Vidare instämmer Länsstyrelsen i allt väsentligt i utredningens analys och bedömer att den utgör en god grund för utformning och inriktning av framtida politik för regional utveckling och landsbygdsutveckling, och för framtagandet av förslag på insatser.

Länsstyrelsen välkomnar översynen av politikområdena och att en samlad bedömning görs av möjligheterna att stärka genomförandet så att uppsatta mål nås. Regional utveckling och landsbygdsutveckling är inte bara centrala uppgifter i myndighetens verksamhet, utan även av stor betydelse för hela landets utveckling och sammanhållning. Länsstyrelsen bidrar gärna med sin kunskap i utredningens fortsatta arbete och välkomnar särskilt det arbetssätt med transparent och öppen dialog som utredningen antagit.

Utredningens utgångspunkter (kapitel 3)

Länsstyrelsen välkomnar att utredningen arbetar med ett långsiktigt tidsperspektiv fram till 2050. Föreslagna insatser behöver kunna fungera och vara relevanta även vid framtida omvärldsförändringar. Inte minst är det viktigt att kommande förslag tar höjd för framtida utveckling av den europeiska sammanhållnings- och jordbrukspolitiken.

Vidare ser Länsstyrelsen att det är viktigt att lokal och regional utveckling går hand i hand med byggandet av ett robust samhälle med beredskap för kris och förändring. Länsstyrelsen uppmanar utredningen att särskilt beakta detta perspektiv vid framtagandet av

förslag på utformning av den framtida regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken.

Statens ansvar i genomförandet (kapitel 5)

Länsstyrelsen instämmer i utredningens bedömning om att staten behöver ta en tydligare och aktivare roll i politikens genomförande. Länsstyrelsen framhåller att det vid framtagande av förslag om insatser är särskilt viktigt att beakta följande tre värden som beskriver statens roll och hur länsstyrelserna kan bidra till ett samlat genomförande.

Staten är närvarande lokalt

För samhällets förmåga att hantera komplexa tvärsektoriella utmaningar och målkonflikter innebär det en stor kraft att ha staten representerad i landets alla 21 län. Länsstyrelserna har god vana att vara statens företrädare i länen och att hantera målkonflikter på så sätt att alla relevanta aspekter utifrån hållbarhetens tre dimensioner och nationella mål beaktas. Det kan bland annat handla om industrietableringar, energiproduktion eller annan förändrad markanvändning.

Genom sin breda verksamhet och stora kontaktyta mot företag och organisationer på landsbygden har länsstyrelserna en unik närvaro i landets alla landsbygder. Inte minst inom området livsmedelsförsörjning är länsstyrelsernas lokalkännedom och närvaro på landsbygden betydelsefull. Utförligare beskrivningar av hur länsstyrelserna genom sin hantering av jordbruksstöd bidrar till landsbygdsutveckling och sammanhållningen går att finna i länsstyrelsernas yttranden över remissen av betänkandet *En ny organisation för förvaltning av EU-medel* (SOU 2024:22).

Länsstyrelserna som statens primära kontaktväg till kommunerna är en unik länk mellan den nationella och lokala nivån. Det innebär att länsstyrelserna har ansvar och förutsättningar för att underlätta för effektiv samverkan mellan nationella myndigheter och kommunerna. Genom lokal förankring av nationella insatser bidrar länsstyrelserna till att nationella mål får genomslag i hela landet och därmed också till en ökad sammanhållning. Ett aktivt stöd från en tillgänglig länsstyrelse är också av stor betydelse för många små kommuner.

Staten är samordnad

Många av de utmaningar som behöver hanteras inom den

territoriella politiken är tvärsektoriella och berör olika geografier. För effektiva och träffsäkra insatser behöver landets landsbygder hanteras utifrån deras specifika särarter. Staten behöver därmed ta ansvar för att med ett territoriellt perspektiv samordna sektorspolitiken och underlätta dess samverkan med kommuner och regioner.

En robust organisation för den statliga samordningen ökar även samhällets beredskap att hantera kris och förändring. Länsstyrelserna kan genom sin roll att samordna staten i länet bidra till mer sammanhållna insatser och effektivare genomförande av sektorsuppgifter. Att i högre utsträckning använda länsstyrelserna som samordnare för staten regionalt skulle underlätta för sektorsmyndigheter att agera territoriellt. Det är därför väsentligt att länsstyrelsernas roll att samordna staten i länet tydligt framgår även i andra relevanta myndigheters uppdrag.

Staten följer den lokala utvecklingen

Utredningen konstaterar att regeringens styrning av myndigheterna behöver bli tydligare. Vidare konstaterar utredningen att en styrning som baseras på uppföljning och lärande kräver regelbundna och systematiska analyser av utvecklingen i landets olika geografier. Det finns en potential att än mer nyttja länsstyrelsernas uppgift att redovisa läget i länet till att bistå regeringen med regionala lägesbilder, med analys av nuläge och bedömning av behovet av ytterligare åtgärder. Med sin geografiska närhet till medborgare och företag och kunskap om lokala och regionala förhållanden kan länsstyrelsen bidra till snabba och fördjupade analyser som underlättar styrningen i en föränderlig omvärld.

Länsstyrelserna behöver ges förutsättningar att bidra

Länsstyrelserna har, som utredningen konstaterar, en central roll i genomförandet och i samverkan med andra aktörer. Länsstyrelserna behöver dock ges kapacitet och förutsättningar att utföra uppgifterna och bidra till uppsatta mål.

Länsstyrelsen välkomnar ett förtydligande av myndighetens ansvar inom den framtida regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken. I princip anser Länsstyrelsen att myndigheten har de uppdrag som krävs för att kunna bidra, men uppgifterna kan tydliggöras i förhållande till både offentliga och privata aktörers ansvar.

Finansiering av länsstyrelsernas uppdrag är nödvändig för att upprätthålla myndigheternas breda kompetensbas, vilket i sin tur är en förutsättning för att fortsatt kunna hantera breda tvärspektoriella frågor och målkonflikter.

Länsstyrelsen instämmer i utredningens bedömning att sektorsmyndigheternas uppdrag att samverka med länsstyrelserna och att ha ett territoriellt perspektiv behöver stärkas. Det bör tydliggöras i dessa myndigheters uppdrag att de ska samverka med länsstyrelserna och utifrån ett territoriellt perspektiv bidra till nationella mål. Relevanta sektorsmyndigheter behöver ha en organisation som bidrar till förmågan till effektiv samverkan med länsstyrelserna.

Vikten av samverkan (kapitel 6)

Länsstyrelsen konstaterar att samverkan mellan länsstyrelse, region, kommuner och andra aktörer i länet är central för genomförandet av den regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken. Tydligare definierade roller, som klargör vad som förväntas av respektive aktör, ger aktörerna förutsättningar att hitta lämpliga former för en effektiv samverkan som bidrar till politikens mål.

Länsstyrelsen instämmer därför med utredningen i att det finns behov av att förtydliga ansvarsfördelningen, inte minst vad gäller statens och regionernas gemensamma ansvar för regional utveckling. Det är dock viktigt att påpeka att det oavsett tydlighet i ansvarsfördelning alltid kommer att finnas mellanrum mellan utpekade ansvarsområden och att det är något som behöver hanteras genom samverkan mellan de regionala aktörerna. Det är därför nödvändigt att bibehålla ett regionalt handlingsutrymme så att samverkan och lösningar kan anpassas utifrån platsens förutsättningar. Inte minst gäller det för samverkan mellan länsstyrelse och region, där varje länsstyrelse behöver ges handlingsutrymme att möta regionen i sitt län utifrån de specifika prioriteringarna i den regionala utvecklingsstrategin.

Länsstyrelsen anser att det i beskrivningen av roller och ansvar för aktörerna i systemet också bör ingå ett förtydligande av ansvaret att ta hänsyn till inomregionala skillnader, både avseende regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken.

Länsstyrelsen instämmer i utredningens slutsats att det inte går att detaljstyra ett komplext tvärsektoriellt område som territoriell politik, även om den samverkan som är nödvändig bör bygga på en tydlig ansvarsfördelning

Ett eller två politikområden (kapitel 7)

Oavsett ett eller två politikområden välkomnar Länsstyrelsen att politiken bedrivs i ett sammanhållet system vad gäller mål, ansvarsfördelning, styrning och uppföljning. Länsstyrelsen instämmer i vikten av att beakta territoriell sammanhållning vid ställningstagande om en eventuell sammanslagning av politikområdena. Både kompensatoriska insatser för territoriell sammanhållning och insatser för regional utveckling är viktiga för länets utveckling.

Länsstyrelsen delar bedömningen att en sammanslagning av politikområdena kan innebära risk för att landsbygdernas frågor hamnar i skymundan av städer och större tätorter i det regionala utvecklingsarbetet. Samtidigt kan det innebära en möjlighet till samordning och effektivt genomförande. Länsstyrelsen bedömer därför att det finnas anledning att ytterligare analysera farhågor och möjligheter.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av Landshövding Marita Ljung med enhetschef Malin Rosenquist som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Susanna Löfgren, länsråd samt Ingrid Arltoft Henriksson, enhetschef, medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.